

nagy szerepe van. Ezt tartotta szem előtt Pfeffer tanár is, aki mint a lipcsei növénytan igazgatója filmre vette a növényvilág életét. Ez a múlt század végén még csak kezdetleges próbálkozás volt, de a hangos film feltalálása óta a mozigépet csaknem mindenütt ott találjuk az iskola falai között. A fenti könyvben 10 hosszabb cikket olvashatunk különböző szerzőktől, akik mind nagyobb tanulmányokban ismertetik a film jelentőségét, szerepét és helyét az iskolai életben. A leadógép elvezeti az ifjúságot olyan helyekre, országokba, ahová különben eljutni nem tudna. Ma már olyan kiváló kultúrfilmek állanak az iskolák rendelkezésére, hogy valóban elmondhatjuk, hogy a film az iskolában nélkülözhetetlen és pófolhatatlan tanítási eszköz.

Akik fenti kérdést mélyebben akarják tanulmányozni, azok Gauger könyvét nagy érdeklődéssel fogják olvasni.

Dr. Vavrincez Béla.

Dr. Magyar László: Játszva latinul. Budapest. 1941. 105 old. Szerző kiadása.

Nem tudjuk, hogy a latin tanulása iránt való érdeklődésre következtessünk-e, vagy csak a latin tanulmányoknak nehéz voltára, hogy egyre gyakrabban jelennek meg nemcsak latin nyelvtanok, hanem a latin grammatikának gyakorlatias, könnyed, rövid elsajátítását célzó nyelvtani segédkönyvek. A magyar középiskolákban tanult idegen nyelvek közül egyiknek sincs annyiféle formában feldolgozott nyelvtan, mint a latinak. Ezeknek azonban — a tárgy természetéből kifolyóan — gondolatmenetük és logikai felépítésük eleve racionális, és a teóriák dogmatikus tételei között a diák bizony nehezen tud eligazodni. Ezen a helyzeten akar segíteni — több hasonló vállalkozás példájára — Magyar László könyve is.

A kis mű kétnyelvű példákat tartalmaz az egyes nyelvi sajátságok, szerkezetek stb. megértésére és begyakoroltatására. Sorra veszi a grammatika fejezeteit és az egyes szerkesztésmódok elsajátítására rövid bilingvis mondatokat állít össze. A művet a múlt és a most folyó tanévben két osztályban tervszerű tanítási menetben kipróbáltuk és a gyakorlat a következő két jelentős előnyét igazolta: a fiúk szívesen foglalkoztak vele, mert nem elvont, elméleti szabályokat tárt eljük, hanem a nyelvtanban ismerteknek gyakorlati alkalmazását mutatta be bő és sokszempontú példáin. A nyelvtan elvi megállapításait tehát itt a növendék élni, sőt fungálni látja. — A másik tényező pedig, ami biztosította a példatár eredményes használatát, az volt, hogy mondatai rövidek és szinte csak az a néhány szó szerepel benne, amely az éppen szóban forgó nyelvtani szabályt szemlélteti. A növendék figyelme tehát nem oszlik meg, vagy főképp nem vész el egy hosszú mondat tekervényes tagjainak mellé- és alárendeléseiben, hanem teljesen a kérdéses nyelvi sajátságnak, vagy szerkezetnek megragadására és megoldására irányulhat. Sok nyelvtanunknak ugyanis a nyelvi jelenségek illusztrálására adott „klasszikus“ példái olyan szövevényesek a növendékek számára, hogy a sok mondatrész között a diák nem fordíthat elég figyelmet annak az elvont szabálynak megértésére, amit a példa éppen érzékeltetni akar. Ezért retroverziós gyakorláskor és főleg a dolgozat írásakor még azok a diákok is bizonytalanok a nyelvtani szabály *gyakorlati alkalmazásában*, akik a *nyelvtan példáit* is „fűjják.“

Magyar László rövid példái azért instruktív erejűek, mert nem osztják meg a figyelmet, hanem *szinte csak* a kérdéses nyelvtani problémát tartalmazzák. De éppen rövidegük miatt csak a grammatikai követelmények megértésére és begya-

korollatására, nem pedig a latin stíluskészség elsajátítására alkalmasak. Igéretes feladat lenne tehát, ha a szerző folytatásképpen összeállítana egy klasszikus mondatgyűjteményen alapuló latin stilisztikát megfelelő elméleti utasításokkal a felsőbb osztályok számára.

Visy József.

Róder Pál: Hivatás és pályaválasztás. (Különnyomat a Néptanítók Lapja 1641. évi 13—14. számából). Budapest, 1941. 26. lap.

A hivatásérzülettel, és az ezzel kapcsolatos pályaválasztási problémákkal foglalkozik *Róder Pál* tanulmánya. A gyermek, kis- és nagydiák tervezetesei mögött ott áll az élet parancsoló szava, mely irányít egyes — korok és divatok szerint értékelt — életpályák felé és gyakran szakadást idéz elő a képességek és a feladatok szintkülönbsége révén a lélekben. Rámutat arra a nyugtalanító diszharmóniára is, mely a középiskolákba és a főiskolákra tóduló tömegeknek a művelődéssel és a nevelés eszméjével ellentétes magatartásában lehelő meg. Minthogy a nevelés eszméjével ellentétes magatartásában lehelő meg. Minthogy a helytelen pályaválasztás az egyén jólfelfogott érdekeivel sem egyeztethető meg, a társadalom, a nemzet érdekeivel pedig szöges ellentétben áll, szükséges, hogy az iskola és a szülők vállalt munkával igyekezzenek a kérdés megoldását előmozdítani. A helyes pályaválasztás alapjául egyedül a hivatásérzület fogadható el.

— *ami* —

Nagy Miklós és Dombi Béla: Természettan a gimnázium és leánygimnázium III. o számára. Kiadja az Országos Református Tanáregyesület és az Országos Evangélikus Tanáregyesület megbízásából Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata, 1941. 106. oldal.

A szerzők az előírásnak megfelelően induktív módon, módszertani rendszerességgel tárják fel a fizikai jelenségeket. Az alsóbb osztályos tanulók lelki világához közelebb jutnak azáltal, hogy mondatfűzésük rövid és világos. Minden fogalmat előbb egy példával vezetnek be, vagy olyan kísérlettel, amelyet nemcsak az előadó tanár mutathat meg akár a legkisebb szertári anyaggal is, hanem a növendék ott, hon is megismételhet. Kellemesen hat a könyv közvetlensége, modernsége, egyszerűsége. Kár, hogy a kiemelt meghatározásokat nem nyomták széljegyzet gyanánt mert a szöveg előtt vastagon szedett sorok az ismétlések benyomását keltik.

A könyv egymásután tárgyalja a hő, a hang, a mechanika, a mágnesség, elektromosság és a fénytan jelenségeit. Különösen ügyesen oldották meg a mai korban nagyfontosságú belső égésű motorok c. fejezetet az alsóbb osztályosok értelmi fejlettségére való tekintettel. Ügyesek a levegő meghódítása, az úszás, a mozgó víz, az áram hőhatása és az elektromos generátor c. fejezetek egyszerű és könnyed tárgyalásai.

Valamennyi ábra annyira egyszerű vonalrajz, hogy a tanuló könnyen utána-rajzolhatja. Különösen tanulságosak a tehetetlenségre, a munkára, a hengerkerékre, Ohm törvényére, hő-drótampermérőre, konkávtükörben keletkező képre, a teljes visszaverődésre, látószögre készített egészen újszerű, nem sablonos ábrák.

A szövegben feltűnt az az újítás, hogy az egyszerű gépeknél a teher szokásos kifejezése helyett az ellensúly szerepel, s az egyensúlyi törvényeket más mondatfűzéssel könnyíti meg.

Dr. M. G.